

והיינו טעמא דלולב. מטעם זה, שמא יעבירונו ארבע אמות ברשות הרבים אף אסרו חכמים ליטול לולב בשבת.

והיינו טעמא דמגילה. ומטעם זה אף אסרו לקרוא במגילה בפורים שחל בשבת [שמא יטלם אל הבקי ללמוד סדר נטילת לולב וקריאת המגילה, ויטלטלם ארבע אמות ברשות הרבים].

אך התירו לתקוע במקום שיש בית דין, מפני שבית דין מזהירים את העם שלא יטלטלו את השופר ברשות הרבים.⁽⁶⁾

שנינו במשנה: **משחרב בית המקדש, התקין רבן יוחנן בן זכאי** שיהו תוקעין בכל מקום שיש בו בית דין.

הגמרא מביאה ברייתא המתארת כיצד אירע שרבן יוחנן בן זכאי תיקן תקנה זו:

תנו רבנן:

פעם אחת, משגלתה סנהדרין מירושלים ליבנה, חל ראש השנה להיות בשבת. והיו כל הערים שסביבות יבנה מתכנסין לשם לשמוע תקיעת שופר משלוחי בית דין, כשם שהיו רגילים לעשות כאשר היתה הסנהדרין בירושלים.

אמר להם רבן יוחנן בן זכאי לבני בתירה, שהיו גדולי הדור: **נתקע** כדרך שהיו תוקעין בירושלים.

אמרו לו בני בתירה: קודם נדון בדבר אם אכן התקיעה מותרת כאן!

כי יתכן שאפילו במקום שיש בית דין יש לגזור שמא יטול אדם את השופר בידו, וילך לבקי, ויטלטלנו ארבע אמות ברשות הרבים. **אמר להם רבן יוחנן בן זכאי:** קודם כל **נתקע**. ורק אחר כך נדון בדבר. ותקעו בשופר.

לאחר שתקעו, אמרו לו בני בתירה לרבן יוחנן בן זכאי: עכשיו נדון בדבר. האם בשנה אחרת, כשיחול ראש השנה בשבת, תוקעין בבית דין.

אמר להם: כבר נשמעה קרן השופר ביבנה, ואין משיבין לאחר מעשה! גנאי הוא שנדחה את דברינו, ונאמר שטעינו בדבר.

שנינו במשנה: **אמר רבי אלעזר:** לא התקין רבן יוחנן בן זכאי אלא ביבנה בלבד. שהיה בה סנהדרין גדולה של שבעים ואחד זקנים.

אמרו לו חכמים: אחד יבנה ואחד כל מקום שיש בו בית דין התקין רבן יוחנן בן זכאי שיתקעו בהם.

ומקשינן: הרי תנא קמא כבר אמר "התקין רבן יוחנן בן זכאי שיהו תוקעין בכל מקום שיש בית דין", ולא אמר "בכל מקום שיש סנהדרין".

ולדבריו גם במקום שאין סנהדרין גדולה,

יש לחשוש שמא יטלטלנו ארבע אמות ברשות הרבים. ריטב"א.

וכעין זה כתב רש"י במסכת סוכה מג א.

אך תוספות כאן [ובמסכת סוכה שם] דחו את פירושו. ע"ש.

6. רמב"ם. וכן כתב הריטב"א על המשנה.